

Załącznik
do Uchwały Nr XVI/129/16
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 23 lutego 2016 r.

**GMINNY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
W BIELSKU PODLASKIM
NA LATA 2016 – 2020**

Bielsk Podlaski, 2016

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	str. 3
1. Uwarunkowania prawne	str. 4
2. Diagnoza obszaru objętego Programem w mieście Bielsk Podlaski	str. 5
3. Formy pomocy mieszkańcom Bielska Podlaskiego z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami	str. 9
4. Cele i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	str. 16
5. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom społecznym	str. 21
6. Finansowanie Programu	str. 23
7. Monitoring i ewaluacja	str. 23
Podsumowanie	str. 23

Wprowadzenie

Zdrowie psychiczne jest nieodłącznym składnikiem zdrowia, stanowi też podstawę poczucia narodowej solidarności i wspólnoty, bowiem ogólna kondycja zdrowotna narodu jest bardzo ważna. Stanowi o sile państwa w przewyżnianiu trudności w czasach kryzysów, klęsk, kataklizmów, wojen itp. Załamanie się indywidualnej i grupowej odporności psychicznej, rozwijanie poczucia bezradności i osamotnienia jednostek w obliczu zagrożeń doprowadzić może do zahamowania rozwoju ekonomicznego, kulturowego i cywilizacyjnego, zaś jednostki pozbawia nadziei na lepszą przyszłość i wywołuje negatywne skutki, zwiększa fizyczną i psychiczną zachorowalność. Medycyna, a konkretnie psychiatria opisuje czym jest zdrowie psychiczne, jednak nie ukazuje w pełni całego zjawiska odbioru przez człowieka otaczającego świata i udziału w otoczeniu:

- **zdrowie psychiczne** – jest to pełny dobrostan (komfort) fizyczny, umysłowy i społeczny, a nie tylko nieobecność choroby.¹

„W Polsce narasta poczucie indywidualnej słabości psychicznej i bezradności wobec zagrożeń wynikających z braku poczucia indywidualnej ekonomicznej stabilności. Życie w stałym poczuciu niepewności zawodowej i pracowniczej rodzi przekonanie o nietrafności życiowych wyborów, o nieprzydatności zdobytego wykształcenia i umiejętności. Brak perspektywicznego poczucia ekonomicznego bezpieczeństwa, brak nadziei na stabilną pracę, na bezpieczną starość, na wystarczające zabezpieczenie emerytalne, na spłatę zaciągniętych kredytów rodzi jednostkowe poczucie lęku, przygnębienia. Narasta przekonanie o własnej intelektualnej mizerności i niewydolności. Człowiek zaczyna zamykać się w kręgu przeżywanego poczucia klęski eskalującego lęku i depresję”.²

W związku z powyższym, należy stwierdzić, iż zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa, organów administracji rządowej, samorządowej oraz instytucji do tego powołanych.

¹ Definicja Światowej Organizacji Zdrowia (WHO)

² Zagrożenia stanu zdrowia psychicznego Polaków – Janusz Heitzman, Nauka 4/2010.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 28 grudnia 2010 roku przyjęła Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Głównymi celami ww. programu jest promocja zdrowia i zapobieganie zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnej dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Ponadto ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. wskazuje organy administracji samorządowej jako odpowiedzialne za zapewnienie ochrony zdrowia psychicznego. Dodatkowo działania w tym zakresie mogą być wspierane przez stowarzyszenia, fundacje, inne organizacje oraz osoby fizyczne i prawne.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego obejmuje propozycje działań w obszarze ochrony zdrowia psychicznego na terenie miasta Bielsk Podlaski.

W Programie położono nacisk na zadania z zakresu promocji zdrowia, zaburzeń psychicznych i ich zapobiegania oraz zapewnienia dostępności do świadczeń zdrowotnych i innych form opieki w środowisku rodzinnym oraz budowie partnerstwa pomiędzy wszystkimi podmiotami współuczestniczącymi w realizacji proponowanych zadań.

1. Uwarunkowania prawne

Obowiązki Gminy w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286);
- 5) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.);
- 6) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014 – 2022.

2. Diagnoza obszaru objętego programem w mieście Bielsk Podlaski

Na dzień 31.12.2014 r. w Bielsku Podlaskim liczba mieszkańców wynosiła 26.886 osób, w tym 26.412 zameldowanych na pobyt stały.

Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim wynika, iż w latach 2013-2014 z pomocy społecznej skorzystało:

	2013	2014
Liczba osób, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej ogółem	1324	1314
Liczba osób, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	487	501
Liczba osób, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z zaburzeniami psychicznymi objęci specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	9	10
Liczba osób, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z zaburzeniami psychicznymi skierowani do ŚDS	32	31
Liczba osób, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z zaburzeniami psychicznymi do DPS	8	10

Według danych Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2013-2014 r. z terenu miasta Bielsk Podlaski:

- objętych opieką było: w roku 2013 - 620 pacjentów, w roku 2014 - 631 pacjentów,
- po raz pierwszy zarejestrowanych było: w roku 2013 - 256 osób, w roku 2014 - 327 osób,
- z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych było: w roku 2013- 158 osób, w roku 2014 – 160 osób,
- bez zaburzeń psychicznych zarejestrowanych było: w roku 2013 - 200 osób, w roku 2014 – 221 osób,
- z porad lekarza psychiatry skorzystało: w roku 2013 – 2402 osoby, w roku 2014 – 2553 osoby,
- do hospitalizacji z powodu zaburzeń psychicznych oraz zaburzeń zachowania skierowanych zostało: w roku 2013 - 63 osoby, w roku 2014 – 120 osób,
- ogólnie udzielono porad: w roku 2013 – 620, w roku 2014 – 631.

Środowiskowy Dom Samopomocy istnieje od 1996 r. Jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej prowadzoną jako zadanie zlecone gminie, finansowane z budżetu Wojewody Podlaskiego. Placówka działa jako ośrodek wsparcia o zasięgu lokalnym, do którego uczęszczają osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi z terenu naszego miasta. Głównym zadaniem ŚDS jest organizowanie oparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem. Placówka przeznaczona jest dla 30 osób. Uczestnikami domu są :

- osoby niepełnosprawne intelektualnie (upośledzone umysłowo w stopniu znacznym, umiarkowanym i lekkim) przy tym wykazujące poważne trudności w życiu codziennym,
- osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne), niewymagające leczenia szpitalnego.

Pobyt w ŚDS jest usługą odpłatną, której wysokość w zależności od kryterium dochodowego ustala w drodze decyzji administracyjnej dyrektor MOPS w oparciu o stosowne przepisy.

Problemem osób z zaburzeniami psychicznymi jest wciąż niewystarczająca i nierównomierna oferta pomocy środowiskowej, niedostateczna baza rehabilitacyjna oraz oferta wsparcia i opieki nad tymi osobami. Środowiskowy Dom Samopomocy wypełnia tę przestrzeń lecz wciąż w stopniu niewystarczającym (obecnie również Warsztaty Terapii Zajęciowej). W związku z powyższym ŚDS angażuje się bezpośrednio i aktywnie uczestniczy w życiu społecznym, kulturalnym i artystycznym, prezentując umiejętności uczestników w każdej z tych dziedzin. Dzięki takim działaniom placówka przyczynia się do wzrostu społecznej świadomości oraz akceptacji osób z zaburzeniami psychicznymi. Charakter tych działań umożliwia również pełny udział osób z zaburzeniami psychicznymi w życiu społeczności lokalnej, a co za tym idzie integrację społeczną tych osób. Pomimo zaangażowania ŚDS i wkładu kadry terapeutycznej w proces rozwoju uczestników domu, ich problemem wciąż jest:

- niezaradność życiowa,
- brak akceptacji społecznej i zrozumienia dla tych osób,
- trudności w przełamywaniu wciąż funkcjonujących stereotypów związanych z postrzeganiem tych osób w środowisku,
- przełamywanie barier społecznych – izolacja społeczna.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim zarejestrowani są oprócz osób zdrowych i pełnosprawnych, również bezrobotni niepełnosprawni, w tym z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym.

Z danych PUP dla miasta Bielsk Podlaski wynika, iż w latach 2013 – 2014:

Kategoria	2013 r.	2014 r.
Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych w PUP,	122	137
Liczba osób z chorobami psychicznymi wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych,	7	13
Liczba osób z upośledzeniem umysłowym wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych,	3	3
Liczba porad indywidualnych lub rozmów wstępnych dla os. niepełnosprawnych	110	78
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych objętych poradą zawodową grupową	3	2
Liczba informacji zawodowych indywidualnych udzielonych os. niepełnosprawnym	12	16
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych objętych grupową informacją zawodową	13	5
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które odbyły staż u pracodawcy, w tym osoby z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym	15	23
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, w tym osoby z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym	1	2
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które ukończyły szkolenie zawodowe	0	1
Liczba osób niepełnosprawnych, które uczestniczyły w szkoleniu z zakresu umiejętności poszukiwania pracy Klub Pracy,	4	5
Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej,	1	0
Liczba osób niepełnosprawnych, które zostały zatrudnione na stanowisku pracy w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	0	3

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim w latach 2013-2014 na szkolenia i staże osób niepełnosprawnych (17 os.) ze środków PFRON wydał 111.701,00 zł.

Z danych Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Bielsku Podlaskim za rok szkolny 2012/2013 i rok szkolny 2013/2014, wynika, iż:

- 1) poradnia przyjęła i przeprowadziła diagnozy wśród 504 uczniów, z tego:

- a) przeprowadzono 255 badań przesiewowych ryzyka dysleksji na terenie szkół,
- b) przebadano 249 dzieci i młodzieży, którzy zgłosili się do Poradni z różnego typu problemami,
- 2) liczba dzieci i młodzieży objętych zajęciami terapeutycznymi i psychoterapią – 38 (13 os. objętych terapią pedagogiczną lub psychologiczną i 25 os. objętych terapią logopedyczną),
- 3) liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z porad i konsultacji po przeprowadzonym badaniu – 504,
- 4) liczba dzieci i młodzieży korzystających z działań psychoedukacyjnych w szkołach – 217,
- 5) liczba porad i konsultacji udzielonych rodzicom – 558,
- 6) liczba porad i konsultacji udzielonych nauczycielom - 215,
- 7) liczba porad i konsultacji udzielonych pedagogom i psychologom szkolnym – 97,

Wydano również opinie:

- a) 42 – opinie o dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe, uniemożliwiające sprostanie tym wymogom;
- b) 83 – opinie o objęciu ucznia/wychowanka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce;
- c) 5 – opinii o wczesnym wspomaganie,
- d) 24 – orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

Z informacji Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku Podlaskim wynika, iż w latach 2013 – 2014 wydał 6 orzeczeń z niepełnosprawnością intelektualną do 16 roku życia oraz 8 orzeczeń z niepełnosprawnością intelektualną po 16 roku życia (w stopniu lekkim -1 orzeczenie, w stopniu umiarkowanym – 2 orzeczenia i w stopniu znacznym – 6 orzeczeń).

Natomiast według danych z Systemu Informacji Oświatowej zgromadzonych w Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski na podstawie przedłożonych informacji przez przedszkola i szkoły wynika, że w roku szkolnym 2013/2014 orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego posiadało 32 dzieci, zaś w roku szkolnym 2014/2015 niniejsze orzeczenie posiadało 29 dzieci.

Do Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim uczęszczają uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność umysłową w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim wydane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczne. W latach 2013-2014 na trzech poziomach kształcenia naukę pobierało:

1. Szkoła Podstawowa:

- niepełnosprawność umysłowa w stopniu lekkim – 8 uczniów,
- niepełnosprawność umysłowa w stopniu umiarkowanym i znacznym – 13 uczniów,
- niepełnosprawność umysłowa w stopniu głębokim – 7 uczniów,

2. Gimnazjum:

- niepełnosprawność umysłowa w stopniu lekkim – 7 uczniów,
- niepełnosprawność umysłowa w stopniu umiarkowanym i znacznym – 9 uczniów,

3. Szkoła Przynajmniej do Pracy:

- niepełnosprawność umysłowa w stopniu umiarkowanym i znacznym – 13 uczniów.

3. Formy pomocy mieszkańcom Bielska Podlaskiego z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami

W mieście funkcjonuje infrastruktura zabezpieczająca potrzeby osób niepełnosprawnych wymagających pomocy w codziennym bytowaniu. Podejmowane działania mają na celu zapewnienie im możliwie jak najpełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym, a także odpowiedniej opieki i wsparcia. Pomoc nie ogranicza się tylko do osób chorych i uzależnionych, lecz obejmuje także członków ich rodzin.

Instytucje i placówki świadczące pomoc dla osób niepełnosprawnych oraz dla osób z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionymi, które są dostępne na terenie miasta:

- 1) Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku Podlaskim,
- 2) Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim,
- 3) Zespół Szkół z DNJB im. J. Kostyczewicza w Bielsku Podlaskim,
- 4) Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim,
- 5) Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim,
- 6) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim,

- 7) Punkty konsultacyjno – informacyjne prowadzące poradnictwo specjalistyczne dla rodzin, w szczególności obejmujące aspekty prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne,
- 8) Poradnia Zdrowia Psychicznego w Bielsku Podlaskim,
- 9) Poradnia Terapii Uzależnienia i Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim,
- 10) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 11) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 12) Klub Abstynentów „Promień” i Grupa AA „Nadzieja” w Bielsku Podlaskim,
- 13) Świetlice środowiskowe i placówki wsparcia dziennego,
- 14) Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim,
- 15) Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim,
- 16) Stowarzyszenie „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” w Bielsku Podlaskim,
- 17) „Małe Marzenia” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia w Bielsku Podlaskim,
- 18) Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski Koło Terenowe w Bielsku Podlaskim.

Krótką charakterystyką poszczególnych placówek i instytucji:

- 1) **Środowiskowy Dom Samopomocy** w Bielsku Podlaskim przy ul. Kazimierzowskiej 18/2.

Placówka przeznaczona jest dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi w tym dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie. Funkcjonuje jako ośrodek wsparcia dziennego pobytu i placówka opiekuńcza.

Do podstawowych zadań ŚDS należy:

- 1) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników domu do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia,
- 2) udzielanie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych oraz zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- 3) dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi poprzez ich aktywne uczestnictwo w życiu publicznym, kulturalnym, artystycznym oraz sportowym, dostosowane do ich możliwości, zainteresowań i potrzeb,

- 4) świadczenie usług opiekuńczych i innych w szczególności w zakresie:
- a) zapewnienia odpowiednich warunków pobytu w placówce (pomieszczenia i sprzęt niezbędne do realizacji zadań wspierająco- aktywizujących),
 - b) zapewnienia wyżywienia, opieki pielęgniarstwa, rehabilitacji ruchowej,
 - c) korzystania z terapii zajęciowej i uczestnictwo w treningach umiejętności społecznych,
 - d) zapewnienia dostępu do kultury, rekreacji i oświaty,
 - e) zapewnienia spokoju i bezpieczeństwa w czasie pobytu w placówce,
 - f) zapewnienia innych świadczeń stosownie do potrzeb i możliwości domu.

Zadania domu realizowane są poprzez działania objęte programem wspierająco - aktywizującym dostosowanym do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego z uczestników. Programy działania opracowane są na poziomie obowiązujących standardów dotyczących funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy.

Program wspierająco – aktywizujący realizowany jest w ramach zajęć z zakresu:

- treningów umiejętności społecznych w tym: samoobsługi i zaradności życiowej, kulinarny, higieniczny, budżetowy, umiejętności prowadzenia rozmowy, umiejętności spędzania wolnego czasu, samousprawniania i doskonalenia,
- terapii zajęciowej plastycznej,
- terapii zajęciowej technicznej,
- terapii zajęciowej muzyczno-rytmicznej,
- warsztatu krawiecko-hafciarskiego,
- zajęć dydaktycznych,
- terapii ruchowej.

2) Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim przy ul. Żeromskiego 4

W przedszkolu w oddziałach integracyjnych uczą się dzieci niepełnosprawne z upośledzeniem umysłowym i ruchowym posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto przedszkole realizuje zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju. Zakres wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka może dotyczyć rozwoju motorycznego, stymulacji polisensorycznej, rozwoju mowy i języka, orientacji i poruszania się w przestrzeni, usprawniania widzenia, słuchu, umiejętności samoobsługi i funkcjonowania w środowisku. Zajęcia wczesnego wspomaganie organizuje przedszkole na podstawie wniosku rodziców i opinii wydanej przez placówkę stwierdzającą konieczność prowadzenia takich zajęć.

Rok przedszkolny	Liczba dzieci z opinią wczesnego wspomagania	Liczba dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego
2013/2014	17 dzieci	20 dzieci (w tym z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 8 dzieci)
2014/2015	20 dzieci	17 dzieci (w tym z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym lub znacznym- 3 dzieci)

3) Zespół Szkół z DNJB im. J. Kostyczewicza w Bielsku Podlaskim przy ul. Poniatowskiego 9

Zespół Szkół z DNJB prowadzi również kształcenie dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. W roku szkolnym 2013/2014 w Zespole Szkół uczyło się 8 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na różne rodzaje niepełnosprawności, zaś w roku szkolnym 2014/2015 uczyło się 9 dzieci z ww. orzeczeniem.

4) Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim przy ul. Wojska Polskiego 17

Zespół Szkół Specjalnych prowadzi nauczanie dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym i niepełnosprawnościami sprzężonymi na trzech etapach kształcenia: szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły przysposabiającej do pracy. W roku szkolnym 2013/2014 w szkole podstawowej uczyło się 43 dzieci, w gimnazjum 36 dzieci i w szkole przysposabiającej do pracy 14 osób, zaś w roku szkolnym 2014/2015 w szkole podstawowej uczyło się 28 dzieci, w gimnazjum 54 dzieci i w szkole przysposabiającej do pracy 14 osób.

5) Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim przy ul. Żwirki i Wigury 4

Celem warsztatów prowadzonych przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej jest aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. oraz stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności do podjęcia zatrudnienia. W roku 2013 do placówki uczęszczało 35 osób, a w roku 2014 uczęszczało 38 osób.

6) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim przy ul. Kazimierzowskiej 18/3 świadczą specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Są to specjalistyczne usługi dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby o specjalistycznym przygotowaniu zawodowym.

7) Punkty konsultacyjno – informacyjne prowadzące poradnictwo specjalistyczne dla rodzin, w szczególności obejmujące aspekty prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne

W mieście Bielsk Podlaski prowadzone są następujące punkty, które obejmują poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne:

- a) Poradnia konsultacyjna przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej przy ul. Kazimierzowskiej 18/3 z codzienną dostępnością do konsultanta – prawnika,
- b) Punkt informacyjno – konsultacyjny ds. przeciwdziałania uzależnieniom przy ul. Kopernika 1,
- c) Pracownia Psychologiczna przy ul. Ogrodowej 26,
- d) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna przy ul. 3 Maja 17.

8) Poradnia Zdrowia Psychicznego przy ul. Jagiellońskiej 32 zajmuje się diagnozowaniem i leczeniem zaburzeń i chorób psychicznych.

9) Poradnia Terapii Uzależnienia i Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy ul. Jagiellońska 32.

Poradnia zajmuje się leczeniem uzależnienia alkoholowego przy jednoczesnym prowadzeniu terapii z osobą uzależnioną.

10) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mieści się w Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski przy ul. Kopernika 1.

Do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi należy:

- a) podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu,
- b) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,
- c) inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.

Dodatkowo przyjmuje się, że do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

- a) prowadzenie lokalnej polityki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia oraz inicjowaniu działań zwiększających efektywność przyjętego Programu,
- b) podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub przemocą domową,
- c) popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2013-2014 skierowała 143 wnioski do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w celu wszczęcia postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

11) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej przy ul. Kazimierzowskiej 18/3.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, głównie przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, a także inicjowanie działań zapobiegawczych w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie.

12) Klub Abstynentów „Promień” i grupa AA „Nadzieja” prowadzone przez Bielsko – Podlaskie Stowarzyszenie Abstynentów przy ul. Sienkiewicza 11 a.

Klub ma za zadanie pomoc osobom uzależnionym, które pragną zachować abstynencję i osobom, które utrzymują abstynencję. W Klubie dodatkowo prowadzone są indywidualne konsultacje, zaś grupa wsparcia pomaga osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin współuzależnionym.

13) Świetlice środowiskowe i placówki wsparcia dziennego

W mieście Bielsk Podlaski funkcjonują świetlice środowiskowe przy 5 szkołach dla których organem prowadzącym jest miasto Bielsk Podlaski oraz placówka wsparcia dziennego działająca jako świetlica przy Parafii Narodzenia NMP i św. Mikołaja prowadzona przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.

- a) Świetlica „Radość” przy Szkole Podstawowej Nr 5 im. Szarych Szeregów, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kopernika 3
- b) Świetlica „Krag Przyjaźni” przy Zespole Szkół A. Mickiewicza, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 126,
- c) Świetlica „Arka” przy Szkole Podstawowej Nr 2 im. kpt. Wł. Wysockiego, ul. Wysockiego 6,
- d) Świetlica Środowiskowa przy Szkole Podstawowej Nr 3, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Poniatowskiego 9,
- e) Świetlica „Przyjaciele” przy Gimnazjum Nr 1 im. Niepodległości Polski, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościuszki 21,
- f) Świetlica dla dzieci i młodzieży „Promyk Dnia” przy Parafii Narodzenia NMP i św. Mikołaja, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościelna 4A.

Świetlice zapewniają opiekę wychowawczą dzieciom z zaburzeniami zachowania, często pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla rozwoju, gdzie rodzice często nie mogą zapewnić opieki w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Pobyt w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny. Na zajęcia w świetlicy działającej przy szkole dzieci kwalifikują pedagodzy szkolni. We wszystkich świetlicach oferowane są różne rodzaje zajęć specjalistycznych, w których jest realizowany program psychoedukacyjny, profilaktyczny oraz program dydaktyczny. Wychowankowie przede wszystkim otrzymują pomoc opiekuńczo – wychowawczą. Zajęcia prowadzone są w formie kół zainteresowań. Świetlice pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego w postaci zajęć rekreacyjno – turystycznych. W latach 2013 – 2014 do świetlic uczęszczało 568 dzieci.

14) Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim, przy ul. Dąbrowskiego 3

Spółdzielnia posiada status zakładu pracy chronionej, prowadzi dwa zakłady – papierniczy i poligraficzny. Spółdzielnia zatrudnia 69 osób, w tym 60 osób niepełnosprawnych. Wśród pracowników niepełnosprawnych zatrudnione są osoby z upośledzeniem umysłowym - 3 i zaburzeniami psychicznymi – 9.

15) Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim przy ul. Dąbrowskiego 3,

Stowarzyszenie pomaga w osiągnięciu poprzez trening fizyczny normalnej aktywności życiowej swoim członkom i osobom zgłaszającym się do gabinetów fizjoterapeutycznych.

Ośrodek prowadzi zajęcia w zakresie rehabilitacji, reprezentuje i chroni interesy swoich członków.

16) Stowarzyszenie „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” w Bielsku Podlaskim przy ul. Mickiewicza 50/54

Stowarzyszenie zrzesza rodziców i opiekunów dzieci niepełnosprawnych ruchowo i z upośledzeniem, współfinansuje rehabilitację dzieci, w czasie wakacji organizuje kilkudniowy turnus rehabilitacyjno – wypoczynkowy dla dzieci i ich opiekunów. W latach 2013-2014 na organizowane przez Stowarzyszenie turnusy wyjeżdżało ok. 30 dzieci co roku.

17) „Małe Marzenia” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia w Bielsku Podlaskim przy ul. Wojska Polskiego 17

Celem Stowarzyszenia jest m.in. wszechstronna pomoc dzieciom i osobom niepełnosprawnym oraz potrzebującym wsparcia z rodzin najuboższych i patologicznych, ich rodzicom, opiekunom, instytucjom i specjalistom, organizowanie i prowadzenie różnych form edukacji, terapii, poradnictwa w różnych zakresach, w tym w zakresie leczenia osób niepełnosprawnych, uzależnionych oraz potrzebujących wsparcia.

18) Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski Koło Terenowe w Bielsku Podlaskim przy Al. Piłsudskiego 33/18,

Organizacja ma za zadanie społeczną integrację osób niewidomych i słabo widzących, ich rehabilitację i ochronę interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych.

4. Cele i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Lp.	Cele szczegółowe	Realizacja celu	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
1.	Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym			
	1.1. upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,	1. pogłębianie wiedzy o zdrowiu psychicznym poprzez wydanie ulotki informacyjnej o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz prenumerata	2016 - 2020	Urząd Miasta, Szkoły, Przedszkola, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Terapii Uzależnienia, NGO.

		<p>czasopism o tematyce zdrowia psychicznego i tematyce psychologicznej,</p> <p>2. prowadzenie działań skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych promujących styl życia korzystny dla zdrowia psychicznego,</p> <p>3. prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów osób uzależnionych (alkoholizm, narkomania itp.) oraz integrację społeczną osób uzależnionych,</p> <p>4. współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz zdrowia psychicznego,</p>		
	1.2. zapobieganie zaburzeniom psychicznym	<p>1. wspieranie wczesnej diagnostyki i interwencji na terenie miasta,</p> <p>2. porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi,</p> <p>3. porady i konsultacje w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej oraz Poradni Zdrowia Psychicznego dla</p>	2016 - 2020	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Poradnia Zdrowia Psychicznego, NGO, szkoła, przedszkola

		<p>dzieci, młodzieży i osób dorosłych, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń</p>		
	<p>1.3. zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi</p>	<p>1. organizowanie spotkań, wydarzeń o charakterze integracyjnym, udział osób z zaburzeniami psychicznymi w imprezach organizowanych przez różne podmioty, 2. zorganizowanie konkursu wśród młodzieży szkół gimnazjalnych na plakat dotyczący tolerancji osób chorych psychicznie 3. zapobieganie izolacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez ich aktywizację i włączenie w życie społeczności lokalnej,</p>	<p>2016 - 2020</p>	<p>Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Środowiskowy Dom Samopomocy, szkoły, NGO,</p>
	<p>1.4. organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego</p>	<p>1. współpraca z instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób, których zagrożone jest zdrowie psychiczne, 2. dostosowanie do aktualnych potrzeb wsparcia i wszelkich form pomocy udzielanej przez</p>	<p>2016 - 2020</p>	<p>Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MKRPA, MOPS, ŚDS, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Terapii Uzależnienia, Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia, NGO</p>

		<p>podmioty do tego powołane osobom potrzebującym oraz ich rodzinom,</p> <p>3. zakupienie broszury zawierającej informacje o dostępnych formach pomocy dla osób potrzebujących pomocy z zakresu chorób i zaburzeń psychicznych,</p> <p>4. współpraca instytucji i organizacji pozarządowych w celu udzielania wsparcia w sytuacjach kryzysowych.</p>		
2.	Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym			
	2.1 upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej	<p>1. współpraca ze służbami opieki psychiatrycznej na terenie miasta, powiatu i województwa,</p> <p>2. wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	2016 - 2020	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MKRPA, MOPS, ŚDS, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Terapii Uzależnienia, Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia, NGO
	2.2 upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	<p>1. kontynuacja specjalistycznych usług opiekuńczych,</p> <p>2. wspieranie inicjatyw i działalności organizacji</p>	2016 - 2020	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MOPS, ŚDS, WTZ, NGO

		<p>pozarządowych, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej w zakresie budowy sieci oparcia społecznego na rzecz osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, promowania działalności placówki w zakresie ochrony zdrowia psychicznego oraz respektowania praw osób niepełnosprawnych.</p>		
	2.3 aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	<p>1. pomoc w kontaktowaniu się osób z zaburzeniami psychicznymi z Powiatowym Urzędem Pracy w celu przedstawienia ofert pracy, szkoleń i poradnictwa znajdujących się w kompetencjach urzędu, 2. propagowanie działalności Spółdzielni Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim</p>	2016 - 2020	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MOPS, PUP, ŚDS, Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość”, WTZ, Zespół Szkół Specjalnych im. JP II
	2.4 skoordynowanie różnych form opieki i pomocy	1. powołanie zespołu koordynującego w celu monitorowania oraz oceny realizacji programu.	2016 - 2020	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

5. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Promocja zdrowia psychicznego jest procesem umożliwiającym ludziom kontrolę nad własnym zdrowiem, jego poprawę i utrzymanie. Pierwsza Międzynarodowa Konferencja Promocji Zdrowia odbyła się w 1986 roku w Ottawie. Podczas konferencji określono następujące promocyjne działania w sferze zdrowia:

- budowanie prozdrowotnej polityki społecznej,
- tworzenie środowisk sprzyjających zdrowiu,
- wzmacnianie działań zbiorowych,
- rozwijanie umiejętności indywidualnych,
- reorientacja służby zdrowia.

W dokumencie pt. „Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Polityka dla Europy” opracowanym przez Eva Jane-Llopis i Peter Anderson w ramach sieci Impha (Implementing Mental Health Promotion Action - Wdrażanie Działań na rzecz Promocji Zdrowia Psychicznego), współfinansowanym przez Komisję Europejską, holenderskie Ministerstwo Zdrowia, Opieki Społecznej i Sportu (VWS), oraz Krajowy Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Opieki Społecznej i Zdrowia (STAKES) Finlandii, autorzy podkreślają, iż promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym może prowadzić do zdrowia, zysków społecznych i ekonomicznych, wzrostu integracji społecznej i wydajności ekonomicznej, zmniejszenia ryzyka zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania oraz ograniczenia kosztów ochrony zdrowia i opieki społecznej. Autorzy zwracają m.in. uwagę na dziesięć obszarów działania, które należy zapewnić, aby było zachowane zdrowie psychiczne. Są to:

- wspieranie rodzicielstwa i pierwszych lat życia,
- promowanie zdrowia psychicznego w szkołach,
- promowanie zdrowia psychicznego w miejscu pracy,
- wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się,
- zajmowanie się grupami zagrożonymi zaburzeniami psychicznymi,
- zapobieganie depresji i samobójstwom,
- zapobieganie przemocy i szkodliwemu używaniu substancji psychoaktywnych,
- zaangażowanie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- zmniejszenie upośledzenia społecznego i zapobieganie stygmatyzacji,
- nawiązanie współpracy z innymi sektorami.

Na podstawie powyższych obszarów działania w mieście Bielsk Podlaski w ramach Programu przyjęto do realizacji na lata 2016 - 2020 następujące priorytety promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym:

- promocja zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży uczącej się w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
- promocja zdrowia psychicznego osób dorosłych w miejscu pracy,
- promocja zdrowego psychicznego u osób starszych,
- zapobieganie zaburzeniom psychicznym wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Realizatorami będą różne grupy, podmioty, instytucje czy organizacje. Zakładamy następujące działania:

- 1) prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych do odpowiednio wybranych grup docelowych, zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją epidemiologiczną, ze szczególnym uwzględnieniem osób w podeszłym wieku,
- 2) prowadzenie działań z zakresu promocji i zapobiegania problemom zdrowia psychicznego poprzez realizację szkolnych programów profilaktycznych w obszarach zdrowia psychicznego,
- 3) realizacja programów profilaktycznych dla ofiar przemocy oraz programów zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i środowisku lokalnym,
- 4) prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym,
- 5) szersze uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub z innymi uzależnieniami,
- 6) prowadzenie kampanii medialnych skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji, przeciwdziałania dyskryminacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 7) promocja działań realizowanych przez uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- 8) prowadzenie działań informacyjnych o instytucjach, które prowadzą poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, psychiatryczne, prawne, opiekuńcze) dla osób z zaburzeniami psychicznymi i chorych psychicznie oraz ich rodzin.

6. Finansowanie programu

- 1) Świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej udzielone przez placówki ochrony zdrowia, które mają podpisaną umowę z NFZ, finansowane są ze środków publicznych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) Pozostała realizacja celów i działań wynikających z Programu będzie finansowana ze środków własnych, budżetu państwa i środków pozabudżetowych.

7. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Corocznie będzie przygotowywana informacja z realizacji zadań za rok poprzedni, która będzie przesyłana do Ministerstwa Zdrowia lub do wskazanego przez Ministerstwo podmiotu w terminie podanym przez podmiot, któremu zostanie przedłożone takie sprawozdanie.

Natomiast przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy zostały osiągnięte zakładane rezultaty na podstawie wyznaczonych kierunków działań, czy pozwoliły i w jakim stopniu na realizację celów Programu.

Podsumowanie

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016 – 2020 jest kontynuacją poprzedniego programu, który obowiązywał do końca 2015 roku. W dalszym ciągu Gminny Program ma za zadanie przybliżanie problemu zdrowia psychicznego oraz przedstawienie mieszkańcom miasta Bielsk Podlaski celów, kierunków działań, które winny być podejmowane dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców.

Przedstawiony Program nie ma charakteru jednorazowego, jest to bowiem koncepcja długoterminowych, zintegrowanych i systematycznych działań.

Należy podkreślić, iż ważnym czynnikiem wpływającym na zdrowie psychiczne oraz poczucie szczęścia i spełnienia w życiu jest rozwijanie własnych zainteresowań, praca, nauka przez zabawę, edukacja, kultura oraz umiejętność dopasowania się i zharmonizowania swojego świata wewnętrznego ze światem zewnętrznym.

PRZEWODNICZĄCY RADY

/-/ Igor Łukaszuk